

Ailə ənənəsi: ziyalı və kreativ mühit

Çağdaş dünyamızda inkişaf etmiş və yüksək mədəniyyətə sahib cəmiyyətlər üçün qadın və gender məsələləri çox aktual hesab olunur. Hətta cəmiyyətin kimliyini bir sıra mütəxəssislər onda qadının oynadığı rolla ölçürlər. Qadın cəmiyyətdə hansı rol oynaya bilər? Onun ailədə və geniş sosial-mədəni mühitdə, dövlətin idarə edilməsində, qanunvericilikdə, icra strukturunda statusu necədir? Bu kimi sualları cavablandırmaq konkret cəmiyyətin müasirliyi haqqında da fikir bildirmək olar.

Bunlarla yanaşı, qadının istənilən cəmiyyətdə yeri və rolu, sosial-hüquqi statusu adət-ənənə ilə sıx bağlıdır. Qadına hörmətin yüksək olduğu cəmiyyətlərdə səfəliq, əxlaq, mənəviyyət və ailə tərbiyəsi də güclü olur. Heç şübhəsiz, Azərbaycan bir cəmiyyət və ölkə olaraq bu məsələdə fəxr edə bilər. Ulu öndər Heydər Əliyev qadınlarla bağlı çox dəyərli fikirlər söyləyib. Onlardan biri belədir: "Azərbaycan qadınları xalqımızın adət-ənənələrini, mədəniyyətini, elmini, intellektual potensialını yüksək səviyyədə təmsil etmişlər və bu, indi də belədir. Qadınlar dövlətimizin, dövlətçiliyimizin, müstəqilliyimizin, bu günümüzün, gələcəyimizin dayağıdır".

Olduqca dolğun, dərin və əhatəli fikirlərdir. Xüsusilə Azərbaycanın birinci xanımı və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva haqqında düşündə, bu müdrik fikirlər yada düşür. Bəli, taleyin xoşbəxtliyidir ki, Azərbaycan xalqının Mehriban Əliyeva kimi övladı, Azərbaycan cəmiyyətinin şanslıdır ki, Mehriban Əliyeva kimi qadın nümayəndəsi və Azərbaycan müstəqil dövlətinin uğurudur ki, Mehriban xanım Əliyeva kimi Birinci vitse-pre-

zidentinə şübhə yoxdur. İndi də Prezidentin çox dəqiq ifadə etdiyi kimi, qadınlar "ölkəmizin bugünkü simasının müəyyənləşməsi üçün böyük fədakarlıqlar göstərirlər!" Mehriban xanım Əliyeva məhz bu qüdrətdə olan Azərbaycan qadını nümunəsidir!

Məsəl var: "görünən dağa bələdçi gerek deyil!". Mehriban xanım Əliyevanın həyat yolu bütün həqiqətləri aydın göstərir. Azərbaycanın birinci xanımı N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunda və M.Seçenov adına 1-ci Moskva Dövlət Tibb İnstitutunda yüksək səviyyədə ali tibbi təhsil alıb. 1988-1992-ci illər ərzində Moskvada akademik M.Krasnovun rəhbərliyi altında Göz Xəstəlikləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunda işləyib. 1995-ci ildən Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondunun prezidentidir. 2002-ci ildən Azərbaycan Gimnastika Federasiyasına rəhbərlik edir. 2004-cü il may ayının 10-dan Heydər Əliyev Fondunun Prezidentidir. Həmin ilin avqustun 13-dən UNESKO-nun, ondan iki il sonra isə İSESKO-nun xoşməramlı səfəridir. 2005-2017-ci illər ərzində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı

jurnal da kifayət qədər mürəkkəb vəzifələri yerinə yetirməli idi. O illər müstəqil Azərbaycanın təşəkkül illəri idi. Siyasi, iqtisadi dəyişikliklərlə yanaşı, köhnə ideologiyadan xilasolma prosesi də gedir, stereotiplər dağıdılırdı. Kifayət qədər təlatümlü həmin dövrdə mədəni irsimiz yenidən fikir süzgecindən keçirilir, əzəli milli ənənələrə və köklərə qayıdılırdı".

Burada onu vurğulayaq ki, Mehriban xanım Əliyevanın həyat yolunu seçməsinə ailəsi mühüm rol oynayıb. Onun valideynləri yüksək səviyyəli ziyalı alimlər, vətənpərvər insanlar və ictimai səviyyədə olduqca fəal intellekt sahibləri idilər. 1983-cü ildə Azərbaycanın indiki Prezidenti İlham Əliyevlə ailə həyatı qurub. İlham Əliyev həmin dövrü belə xatırlayır: "...Əlbəttə, zahiri görünüş böyük rol oynayır. Amma onun (Mehriban xanım Əliyeva nəzərdə tutulur – red.) daxili aləmindən gələn və indi də gəlməkdə olan mehribanlıq, yəqin ki, zahiri görkəmi ilə yanaşı daha çox cəlb edirdi". Bu bağlılıqda Mehriban xanım Əliyevanın ailə haqqında fikirləri çox maraqlıdır. Azərbaycanın birinci xanımı deyir: "Ailə mühitini müəyyənləşdirən amillər çoxdur, amma, yəqin

Birinci xanım nümunəsi:

Azərbaycan qadınının xeyirxahlığı, müasirliyi və fəallığı modeli

Hər bir insanın öz həyat yolu vardır. Öz xalqı, dövləti üçün durmadan çalışan insanlar həmişə böyük nüfuz sahibi olublar. Onlar yalnız dünyaya gəldikləri ailə üçün deyil, bütövlükdə cəmiyyət üçün qiymətliyərlər. Mehriban xanım Əliyeva məhz bu statusda olan Azərbaycan qadını, nüfuzlu ictimai-siyasi xadimdir. Yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik ziyalı ailəsində dünyaya gələn Mehriban xanım Əliyeva həyat təcrübəsi ilə sübut edir ki, Azərbaycan qadını dünya əhəmiyyətli fəaliyyət göstərə, bir-birindən parlaq uğurlar qazana bilər. Sosial-mədəni həyat sferalarında çoxsaylı təşəbbüslər göstərən, səmərəli layihələr həyata keçirən Azərbaycanın birinci xanımı öz fəaliyyəti ilə bir nümunəyə çevrilib. Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycanda birinci xanım ənənəsini yaratmaqla cəmiyyətə və dövlətçiliyə böyük töhfə verir. Bu, Mehriban xanım Əliyevaya həm bir qadın olaraq daha yüksək sosial statusda özünü təsdiq etmək, həm də, ümumiyyətlə, Azərbaycan qadını üçün bir nümunəyə çevrilmək imkanı verir. Bu müddəa kontekstində Mehriban xanım Əliyevanın genişmiqyaslı məhsuldar fəaliyyəti üzərində geniş dayanmağa ehtiyac görürük.

həyatına birinci xanım ənənəsini gətirib. Dünya təcrübəsi göstərir ki, birinci xanım ilk növbədə elmə, mədəniyyətə, təhsilə və səhiyyəyə daha çox diqqət yetirir. Mehriban xanım isə həmin sahələrlə yanaşı, müxtəlif humanitar təşəbbüslərin reallaşmasına bilik və bacarığını sərf edir, dövlət başçısı ilə ictimaiyyət arasında güclü əlaqələndirici rolunu oynayır. Birinci xanımın irəli sürdüyü təşəbbüslər dövlətə vətəndaşın birliyinə təminat edilməsində vacib rol oynayır.

Məsuliyyət və etimad: fərdi şəxsdən ictimai şəxsiyyətə çevrilməyin məntiqi

Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycanın birinci xanımı kimi yüksək səviyyədə uğurlu fəaliyyətinin, əlbəttə, öz səbəbləri vardır. Bu barədə birinci xanımın özü çox dolğun və maraqlı fikir ifadə edib. Müsahibələrinin birində Mehriban xanım Əliyeva vurğulayıb: "Hər şey bu və ya digər insanın öz vəzifələrinə nə dərəcədə ciddi yanaşmasından asılıdır. Aydın şəkildə dərk etmək lazımdır ki, müəyyən anda sən fərdi şəxsdən ictimai şəxsiyyətə çevrilirsən. Sən artıq təkə özünü və ya öz ailəni yox, öz ölkəni təmsil edirsən. Bu barədə özünə hesab verməli, sözlərində, qərarlarında, hərəkətlərində daha təmkinli olmalısən. Bu, çox məsuliyyətli yükür... Fikrimcə, vəziyyətdən və statusundan asılı olmayaraq bu və ya digər rolunu oynamaq deyilsən və kimliyini saxlamağı bacarmırsan. Mən birinci xanım olmağımı, ilk növbədə, insanlığın bu və ya digər probleminin həlli üçün obyektiv fürsət kimi dəyərləndirirəm".

Bizcə, bu fikirlərdə

Azərbaycanda birinci xanım ənənəsinin mahiyyəti və fəlsəfəsi yığcam ifadə olunub. Mehriban xanım bu statusda bir nümunə, fəaliyyət modelidir. Konkret desək, birinci xanım statusu Mehriban xanım üçün hər şeydən öncə öz xalqı, milləti və dövləti üçün çalışmaq fürsətidir. Eyni zamanda, bütün bəşəriyyət miqyasında humanitar sahədə geniş fəaliyyət göstərmək imkanıdır. Çünki məlumdur ki, müasir dünyada əhəlinin müxtəlif təbəqələrinin sosial-iqtisadi, maliyyə, mədəni və s. problemləri çoxdur. Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycanın birinci xanımı və Birinci vitse-prezident kimi milli səviyyədəki işləri ilə dünya miqyasındakı işlərini uyğunlaşdırır və bu əsasda bütün dünyada böyük nüfuz qazanıb. Azərbaycanlı qadınını bu uğuru, əlbəttə, həm nümunədir, həm də qürur hissi doğurur.

Bu kontekstdə Azərbaycanın birinci xanımının "dövlət başçısının xanımı kimi mənim üçün həmişə ən vacibi o olmuşdur ki, mən öz ölkəm üçün nə edə bilərəm" fikri olduqca nümunəvidir. Bu fikirlərdə Mehriban xanımın təkcə daxili zənginliyi və təvəzökarlığı deyil, həm də Azərbaycan qadınlarının cəmiyyətdə fəal olmağa bir çağırış öz ifadəsini tapıb. Mehriban xanım Əliyeva humanizm, mərhəmət və nəəcilik kimi ali mənəvi keyfiyyətlərdən irəlilə gələn ezmkar və çoxşəxəl qadın fəaliyyəti təşviq edir. Müasir dövlətçilikdə və sosial-mədəni inkişafda həmin faktorun rolu dənəlməzdir. İndi qadınların fəallığı dünyanın ən inkişaf etmiş cəmiyyətləri üçün demokratiyanın təmini baxımından çox prinsiplial amil hesab olunur.

Bütün bunlara görə, heç də təsadüfi deyil ki, bir çox xarici ölkələrin tanınmış siyasi liderləri və ictimai xadimləri vuruqla-

Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva "siyasətin yalnız kişilərin işi olması barədə stereotipləri uğurla təkzib edir" Bəli, Mehriban xanım Əliyeva öz xarakteri, kimliyi və konkret fəaliyyəti ilə bütün dünyaya sübut edir ki, Azərbaycan qadını müasir cəmiyyətlərdə fəallığı ilə bir nümunə ola bilər, çünki bu xalqın özünün güclü demokratiya və tolerantlıq ənənələri var.

Əlbəttə, bu fikirlər Mehriban xanımın mədəniyyətlərin, dinlərin və sivilizasiyaların dialoqu, əməkdaşlığı, irqindən asılı olmayaraq hər bir xalqın övladlarının rifahində yaşamaq hüququnun olduğu istiqamətlərdə fədakarlıqla çalışmasını göz önünə gətirir. Kökləri Azərbaycan mədəniyyətinin məzmununa, dövlətçilik tarixinə və qadınların cəmiyyətdəki statusuna gedən həmin fədakarlığın müasir tarixi mərhələdə çox uğurlu model formasını alması, təbib ki, Mehriban xanım Əliyevanın birbaşa xidmətləri ilə bağlıdır. Bu aspektdə Mehriban xanımın aşağıdakı fikirləri reallığı tam əks etdirir: "Əsas budur ki, rəhbər vəzifədə – Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi İlham Əliyev ilk növbədə, ölkənin və Azərbaycan xalqının maraqlarına istinad edir. Düşünürəm ki, bu qərarı da o, bu prinsiplərə istinad edərək qəbul etmişdir. Buna görə də əlbəttə, üzərimə düşən məsuliyyət olduqca böyükdür. Mən Prezidentin etimadını doğrultmalıyam və ən başlıcası isə inamı, ümidi olan insanların etimadını doğrultmalıyam. Mən də buna nail olmağa çalışacağam".

Göründüyü kimi, Mehriban xanım Əliyeva həm qadın, həm ana, həm də yeni tipli siyasi tefəkkür daşıyıcısı olan dövlət xadimi kimi Azərbaycan üçün nümunədir, qadınların ictimai fəallığına əks etdirən yeni modelin müəllifidir. Bu statusda Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti və birinci xanımı müasir dünyada nümunəvi fəal qadın və siyasi xadim kimi də qəbul edilir. Əlbəttə, bu, bütün Azərbaycan xalqını sevindirir, cəmiyyət layiqli dövlət adamı ilə qürur duyur.

Şübhə yoxdur ki, Mehriban xanım Əliyeva bundan sonra da xalqı, dövləti və milləti üçün səylərini əsirməyəcək, Azərbaycanın müstəqil dövlətçiliyinin inkişafına öz qiymətli töhfələrini verəcəkdir. Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban xanım Əliyevanın cəmiyyətdə mənəvi keyfiyyətləri siyasi fəaliyyəti optimal şəkildə uyğunlaşdıraraq insan kimi də yüksək nüfuzla malikdir.